

σου και στέναξε βαρειά, βαρειά κι άρμονικά. Μά έτυχε να είσαι τότε στις ώρατες σου στιγμές, στις νεανικές κι ώρατες στιγμές της ζωής σου. Κρατούσες, ναι, τις προγονικές περιγαμηνές στο χέρι—μά στο ξεροβί χέρι. Δόλωμα τις είχες κι όχι όπλο. Το άντροφόνο δεξί σου ξάμωνε ψηλά το γιαταγάρι—τρόμο των όχτρών και των φίλων κούγγημα. Δέ δια κόνευες—άπαιτούσες. Κ' ήσουν σεβαστός, κ' ήσουν θαυμαστός, κ' ήσουν ήρωας. "Ετσι σ' είδε ο Ποιητής και συγκινήθηκε και συντρόφευε το θυροδάρομό σου με τους ήχους της λύρας του.

Μά τώρα; ποῦ είνε τώρα το σπαδί σου; Χάρβαλο σκουριάζει στα χώματα. Ποῦ είνε τ' άντροφόνο δεξί σου και το λεβέντικο κορμί κ' ή άξια περιηφάνεια σου; "Ατονα κι άνευρα κόνιονται στη γή· τ' άφηκες, τάχασες, τα λησμόνησες ώμέ! τάχες και τάχασες!..

*

"Οχι· δέν άξίζεις και δέ θα σε κλάψω εγώ. Ούτε ή πομπιεμένη σου ζωή με συγκινεί. ούτε κι ο άφρευτος θάνατός σου Γεννήθηκες στ' άστραπόβροντα και ξεψυχάς μέσ' στο βούρκο. Γεννήθηκες για να πεδάνης γοργά, σαν το συχαμερό παράλλαμα. Μόλις γεννήθηκες φόρεσες την προγονική χλαμύδα, πήρες τ' άρχαιο σκήπτρο στο χέρι σου, τ' άφυλλο και τ' άκαρπο τ' "Ομηρικό σκήπτρο κ' είπες ν' άνα στήσης γενιά. Και τόκαμες. Μά πώς τόκαμες, αλόιμόνο σου! "Αντί κορμιά ίσκιους έβγαλες· αντί στητούς παληκαράδες κακότροπα Τελώνια. Εύκολο σου ήταν να ζήσης καταχτητής και προτίμησες τη ζητιανιά. "Α! πώς χάρουμαι τώρα στο ξυλοφόρωμά σου! Κοιτάζω μη φανή κοκκινάδι στο μάγουλο, θυμός στο αίμα σου· τίποτα. Το έμπνο δέν κοκκινίζει. Το προγονικό φκασίδι ποῦ πασάλευπες το πρόσωπό σου, δέ δείχνει ντροπή. Πασάλευπες το πρόσωπό σου και τόκαμες σιχαμένο.

Ποῦ νάβρω γώ για τέτοιο σίγαμα δάκρυα;

*

"Ηταν ένας καιρός—και δέν είνε μακρυνά—ήταν ένας καιρός ποῦ τ' άγγιγμα του καταχτητή, άκόμα και του φίλου ή παρατήρηση, έφτανε να σε κάμη ν' άνταρσυνθής σαν "Εγγέλαδος. Δέν ψηφοῦσες τότε όρμη και δύναμη· δέ μέτραες όχτρους και δέ λογάριαζες φίλους. Φίλος το χέρι σου, δύναμη το σπαδί σου,

Η ΠΑΝΤΡΕΙΑ ΤΗΣ ΣΤΑΛΑΧΤΗΣ

"Ηταν νύχτα βαθεία κι' άφέγγαρη· ή γής ανάδινε άκόμα ζέστα από την όλόήμερη κάψη του "Αλωναριάτικου ήλιου· πάνου στές ήλνες έτρίλλιζαν άδιάκοπα τα τριδόνια, και κάπου κάπου άκούότου του γκινόη το λάλημα. Στην κχοικιά του ο Στάθης Πλακίδας άγρυπνούσε. "Ακκουμπισμένος στο κατώφλι του καλυβιού του, ξυπόλυτος και ξεμακνωτός, εκάπνιζε ύπομονετικά προσμένοντας· μέσα το καλύβι ήταν άδειο και σκοταδερό.

«Στάθη» τον έκραξε μίχ φωνή ταπεινή.

«'Αφέντη» άποκρίθηκε άμέσως «καλησπέρα· κόπιασε.» Κ' έσηκόηθη με μίας σιάνοντας το πλατοβράκι του. "Επειτα έβγαλε σπίθες από ένα στρινάρι, άναψε στην ίσχανά ένα διαφοκέρι, και με τούτο το μικρό φαναράκι, ποῦ εκρεμότου στο θυρόφυλλο και ποῦ τα γυαλιά του ήταν λυγδιασμένα από το λάδι και μαύρα από την άθάλη.

ο έαυτός σου θεός! Σήκωνες ψηλά το κορμί κι άρπαζόσουν στα χέρια. "Επεφτες· ναι, ξεματωμένος στο τέλος μ' άπανωθιό σου όλο-γυροῦσε ή Δόξα... "Ω μαῦρε Βουκέφαλε, ποῦ είνε τώρα οι θυμοί σου; Ποιός κόλλησε βρυκόλακας άπάνω σου και σ' άδειασε τη φλέβα κι ούτε χαστούκι, ούτε βρισές μποροῦν να σε συνεφέρουν; Μαζί με τους άρχοντες σου μοιράζεις τα κόλυβά σου—τα πολλά εκείνοι και σὺ τα λίγα—τρῶς και θρέφεσαι με τον έαυτό σου, χταπόδι! Κάθεσαι στο τραπέζι και χαροκοπάς, λές κ' είνε ή βρωμοζώή σου παράδεισος. Σήκω μωρέ όρθός και κλώτσα μακρυνά την άτιμη τάβλα. "Ορθός σηκώσου και τήρα ξεροβόδεξα το αίλος ποῦ σε πνίγει—το ξετσιπώμα. Νῶε μεθύστακα, άκου τα γέλοια ποῦ βάνουν τα παιδιά σου στη γύμνια σου και ντύσου!..

*

"Ο πόνος με σφάζει, ο πόνος!.. Βλέπω την κατανιά σου και το δάκρυ όμφορίζει στα μάτια μου. Μά όχι· το πίνω και πνίγομαι, δέν τ' άφίνω να τρέξη. "Ατιμε, άδικε, άμναλε λαέ, για σένα δέ θα τρέξη· δέν τ' άξίζεις να τρέξη! Με το ποτήρι στο χέρι έλλίξω γοργά, προσμένω άνυπόμονα να καλωσωρίσω το θάνατό σου Σάν άγριος προσμένω να χορέψω τρελλά και να τουφεκορίξω άπάν' από τον τάφο σου..

Και τότε να σε κλάψω, τότε θα κλάψω παρόνομε.

"Ω λώθρα των λαών, των κρατών κλωτσοσκουφι, χάσου άπ' τη ζωή και μη ντροπιάζεις τη ζωή και το δημιουργό της.

ΠΕΤΡΟΣ ΑΒΡΑΜΗΣ

Κάποιου λογιώτατου τοῦ πέθανε το παιδί του· κι άμα είδε να μαζωχτοῦν πολλοί άνθρωποι· για την κηδεία, έλεγε:

— Ντρέπομαι να παρουσιάζω σε τόσο κόσμο ένα μικρό παιδάκι.

"Ενας λογιώτατος μην έχοντας παράδες άναγκάστηκε να πουλή τα βιβλία του· κ' έγραφε τοῦ πατέρα του στην έπαρχία:

—Νά με συχαρής, πατέρα! γιατί τώρα με θρέφουν τα βιβλία.

"Ενας λογιώτατος είδε στον ύπνο του ότι πάτησε καρφι· κ' επειδή νόμισε όταν ξύπνησε ότι τοῦ πονεί το πόδι τώδεσε. Και κάποιος άλλος μαθόντας την άφορμή του είπε:

— Μά γιατί, χριστιανέ μου, να κοιμηθής ξεπόλυτος;

Στο λίγο φως έφάνηκε ή μορφή του χωρικόη· ήταν ψηλός και χοντροκάμωτος, μισόκοπος στα χόνια, δίχως γένεια, αλλά με μικρό σταχτί μουστάκι, κ' ήταν κακοφτιασμένα τα πιθήματα του μακρουλού προσώπου του.

«Καλησπέρα Στάθη» τούπε ο άλλος, ένας νέος όμορφος, ντυμένος με φράγκικα καλά φορέματα και με χαμηλή γάβα στο κεφάλι «ήρθε απόψε;»

«Ξεφλίζει» άπολογήθηκε με πονηρό χαμόγελο «μαζί με τές άλλες γυναίκες, εκεί κάτω σταλῶνι· να ή φωτιά ποῦ τους φέγγει· άκου και το τραγοῦδι τους. "Ολη μέρα ήθερίζαμε σήμερα. Δέ σούπα πῶς δέν έχεις να μετανοιώσεις· γιατί μοῦρρίζες τη φίλια σου;»

«Θά το ίδοῦμε» άπάντησε σοβαρά ο νέος· «έτσι μοῦλεγε κι' ο άλλος στές αρχές. "Εχόρτασε καλά καλά, και τώρα με μάχεται.»

«Και τότε φοβάσαι;»

«Τό θεό μοναχά φοβοῦμαι.»

Μία στιγμή έσιώπασαν· ο νέος εκάθησε άπάνου σ' ένα γογγύλι ξερό, ειδίπλωσε τα πόδια του κι' άκκουμπήσε στο φράχτη του καλυβιού. "Ο Στάθης τον εκοίταζε συλλογισμένος και τούπε:

«Κατεβαίνω σταλῶνι· μην άνησυχάς αν άργήσει· πρέπει νάβρω τρόπο για να τήνε στείλω.»

ΑΠΟΒΡΑΔΑ

ΑΤΕΛΕΙΩΤΟ...

«... Αυτό θα συμβή και σ' εσύ και σ' εμέ... "Οσοσο άλλα πουτιά θα πετάξουν μακρύτερα...»

Νίτσος

'Ατέλειωτ' είναι ή σιγάτα μου κι' ο όρόμος πάκλουθῶ... 'Ατέλειωτ' άγκαθόσπαρη και αίματοβαμμένη, σε ποιά κορφάδα ή σιγάτα μου και ποῦ στερνά παλινε, κ' εγώ δέν το γροικῶ...

Λαχάνιασαν, κουφίστηκαν και σαν απελτισμένοι μου γνεύουν οι συντρόφοι μου πῶς μάταια τραβῶ.

Μά γῶν, με κάποιο άπόφωτο ποῦ άπ' την καρδιά μου βγαίνει, θυμίμαι πῶς ή σιγάτα μου πρὸς κάποι με παλινε.

Κι' αλύπητος άφέντης Κρατώντας το Σταυρό, κοι πάλε κοιπίσω μου, σα σκλάβους τους τραβῶ.

Γιάννινα

ΕΓΓΑΝΘΙΑ ΧΑΤΖΗ

ΜΙΑ ΠΕΡΑΣΜΕΝΗ ΑΓΑΠΗ

Και πλησιάζοντας συγκινημένος κοντά σ' εκείνη— Σάν ξένος πιά 'πό σένα, "Ελλη, με δισταγμό το μῶν να σου μιλήσω. Πολύ αλλάξαμε· δέν είμαστε πιά οι ίδιοι· κι' όμως από κάπια μακρινή ένθύμηση, σα να αίστάνομαι λίγο θάρρος ποῦ με σπρώχνει λίγα λόγια να σου πῶ. Θῶναι πικρά; ώ, ναι και για τους δύο μας· κι' όμως επίτηδες, για αυτό ήρθα εδώ τώρα. Πιστέσω θα θελήσεις να τ' άκούσεις για πρώτη και για ύστερή φορά.

"Απλῶς' εκείνη το χέρι της σα νάθελε να τ' άκκουμπήσει στα χείλη του, να τοῦ κόψει τη λυπητερή ξεμυστήρηψη και τούπε:

— "Ω, πάψε σε παρακαλῶ, μη μου θυμίζεις τα παλιά.

Και άφου έπρόφερε τούτα τα λόγια, εκάτέβασ τα μάτια ντροπισμένους κ' έπήρε τον κατήφορο με σα στα σκοτάδια του έλακῶνα.

«Θῶνε τέλος δική μου» είπε με το νοῦ του ο άλλος αῶς πάει και το κεφάλι· εκτίκιασα τῶσον καιρό τώρα.»

"Ο Στάθης Πλακίδας έφτακε σε λίγο σταλῶνι. "Ηταν ένα σιγάδι ξέφωτο τρογορσιμένο από ήλνες μικρόκορμες. Μία φωτιά κρεμαμένη σ' ένα κλωνάρι εκαιε καπνίζοντας· σ' ένα μέρος ήταν μία στίβα άστάκια μπαμπαρόσταρου, ποῦ έντε γυναίκες, καθούμενες χάμου μέσα στα φλίκουρα και τα γένεια, με καλαμένιες ζούβλες τάνοιχαν, τα γύμωναν από το φλοῦδι, κ' έτσι παστρεμένα τῆροιχαν μέσα σ' ένα ψηλό τερτικό. "Ακούοντας τα πατήματα του Στάθη, παρμένες κι' άλλες από τον κόπο και την άγρύπνια, οι δουλέφτες είχαν πάψει το τραγοῦδι τους· κι' άφτός άφου τές είμίωσε, έξεφουτίλισε πρώτα τη φωτιά, ποῦ ανάδωκε άμέσως περισσότερη λάμψη, και, βλέποντας έπειτα πῶς το τερτικό ήταν γιομάτο ως το χείλο, τῆδραξε παραμάσκαλα και τῆδεισε σταλῶνι, όπου ήταν κι' άλλα πολλά ξεφλοιδισμένα άστάκια.

«Νυστάζετε» τές έρώτησε φέρνοντας όπίσω στη